

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
2357-14

meddelad i Stockholm den 25 juni 2015

KLAGANDE

AA

MOTPART

Skatteverket
171 94 Solna

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 26 mars 2014 i mål nr 6216-13, se bilaga (här borttagen)

SAKEN

Behörighet att pröva ansökan om dödförklaring

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen meddelar prövningstillstånd och upphäver kammarrättens och förvaltningsrättens avgöranden samt återförvisar målet till förvaltningsrätten för prövning av AAs överklagande av Skatteverkets beslut.

BAKGRUND

AA är medborgare i Sverige. I november 2012 ansökte han hos Skatteverket om dödförklaring av sin maka BB. Enligt AA hade hans hustru sin senaste vistelseadress i Hargeisa i Somalia och omkom i en drunkningsolycka i Adenviken i Yemen i mars 2003.

Dok.Id 161924

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

Skatteverket beslutade den 18 februari 2013 att avslå AAs ansökan. Han överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Stockholm som ansåg att Skatteverket inte var behörigt att pröva ansökningen. Förvaltningsrätten undanröjde Skatteverkets beslut och avvisade AAs ansökan om dödförklaring. Han överklagade förvaltningsrättens beslut till Kammarrätten i Stockholm, som ansåg att förvaltningsrättens avgörande var riktigt och avslog överklagandet.

YRKANDE

AA fullföljer sin talan.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Högsta förvaltningsdomstolen finner skäl att meddela prövningstillstånd och tar upp målet till omedelbart avgörande.

Frågan i målet

Frågan i målet är om Skatteverket är behörigt att pröva en ansökan om att en utländsk medborgare ska dödförklaras när dennes enda anknytning till Sverige är äktenskap med en person som är bosatt här.

Rättslig reglering m.m.

Bestämmelserna om dödförklaring finns i lagen (2005:130) om dödförklaring, DFL.

Enligt 1 § DFL kan dödförklaring ske om någon som är försvunnen kan befaras vara död. Av 2–4 §§ framgår närmare under vilka förutsättningar som en person ska kunna dödförklaras. I 5 § anges vilka som får ansöka om dödförklaring. Hit hör bl.a. den försvunnes make.

Mål nr
2357-14

Lagen om dödförklaring innehåller inte några bestämmelser om svensk myndighets behörighet att ta upp och avgöra ärenden om dödförklaring av utländsk medborgare, om vilket lands lag som då ska tillämpas och om förutsättningarna för att här i landet erkänna utländska beslut om dödförklaring. I författningskommentaren till 1 § DFL angavs att dessa frågor får avgöras med tillämpning av allmänna internationellt privaträttsliga regler (prop. 2004/05:88 s. 25).

Bestämmelserna om dödförklaring fanns tidigare i 25 kap. ärvdabalken. I förarbetena konstaterade ärvdabalkssakkunniga att det inte uttryckligen framgick av bestämmelserna huruvida svensk domstol var behörig att ta upp en ansökan om dödförklaring av utländsk medborgare, men att forumreglerna inte innehöll något hinder mot detta. Mot bakgrund av syftet med reglerna menade de sakkunniga att även utlänningar med viss anknytning till riket måste kunna omfattas av en ansökan om dödförklaring. Det syntes därför naturligt att svensk domstol var behörig att dödförklara en försvunnen utlänning som vid försvinnandet hade hemvist i Sverige. Men behörighet borde anses föreligga även då det fanns ett praktiskt behov av dödförklaring för svenskt vidkommande, t.ex. när det fanns egendom här efter den försvunne (SOU 1954:6 s. 124).

Europarådet har den 9 december 2009 antagit en rekommendation angående dödförklaring (CM/Rec (2009)12 of the Committee of Ministers to member states on principles concerning missing persons and the presumption of death). I rekommendationen anges som en vägledande princip att en myndighet bör ha behörighet att dödförklara en försvunnen person som var medborgare eller hade hemvist i den stat som myndigheten tillhör liksom den som rapporterats försvunnen på statens territorium eller under resa med ett fartyg eller flygplan registrerat i staten i fråga.

Med anledning av Europarådets rekommendation justerades några av reglerna i lagen om dödförklaring fr.o.m. 2014. Bland annat utvidgades den krets som enligt 5 § får ansöka om dödförklaring (prop. 2012/13:158 s. 12 ff.).

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Vid bestämmandet av svensk myndighets behörighet att pröva ansökningar med internationell anknytning enligt lagen om dödförklaring bör utgångspunkten vara att lagen är tillämplig på svenska medborgare och personer som har sitt hemvist här. Det överensstämmer väl med principerna för en myndighets behörighet enligt Europarådets rekommendation och får också anses ligga i linje med uttalandet i förarbetena till lagen om dödförklaring om att allmänna internationellt privaträttsliga regler ska tillämpas.

En dödförklaring av en försvunnen utländsk medborgare som inte haft sitt hemvist här kan emellertid få både personliga och ekonomiska rättsverkningar för anhöriga som är bosatta i Sverige. Inte minst kan maken till den försvunne ha ett berättigat intresse av att få till stånd en dödförklaring. Makens intresse har erkänts genom att en make uttryckligen tillhör den krets i 5 § DFL som har rätt att ansöka om dödförklaring. En dödförklaring kan också få betydelse för arvingar och testamentstagare efter den försvunne i de fall då denne har tillgångar i Sverige. Vidare kan dödförklaringen påverka rätten till vissa förmåner från socialförsäkringssystemet.

Redan mot bakgrund av de exempel som angetts i det föregående framgår att en dödförklaring på flera sätt kan få betydelse för anhöriga som är bosatta i Sverige. Det får därför anses vara en svensk angelägenhet att i vissa fall ge tillgång till ett förfarande här i landet även när den försvunne inte är medborgare i Sverige eller har haft sitt hemvist här. De anhöriga som enligt 5 § DFL har rätt att ansöka om dödförklaring och kan anses ha ett berättigat intresse av att en försvunnen kan dödförklaras i Sverige bör därför ges möjlighet att ansöka om sådan förklaring även i den nyss beskrivna situationen. Skatteverket får således anses ha behörighet att pröva en sådan ansökan.

Som make till BB får AA, som är svensk medborgare och bosatt i Sverige, anses ha ett berättigat intresse att få ansökningen om dödförklaring av henne prövad i Sverige.

Kammarrättens och förvaltningsrättens avgöranden ska således upphävas och målet återförvisas till förvaltningsrätten för prövning av AAs överklagande av Skatteverkets beslut.

_____

_____

_____

I avgörandet har deltagit justitieråden Mats Melin, Eskil Nord, Christer Silfverberg, Mahmut Baran och Mari Andersson.

Målet har föredragits av justitiesekreteraren Eva Elvingsson.